

Uit mijn middelbare schooltijd herinner ik me een discussie over de betekenis van vrijheid. De stelling waar de leraar ons over na wilde laten denken was, dat de vrijheid van de één wordt begrensd door de vrijheid van de ander. Als voorbeeld noemde hij radiomuziek in de tuin. Als ik de radio keihard aan wil doen in mijn tuin, en mijn burens willen in de tuin van de stilte genieten, dan gaat dat niet samen. Kan je, met een beroep op jouw eigen vrijheid aan iemand anders iets opdringen? Of moet je soms een stukje van je eigen vrijheid inleveren om aan een ander ook ruimte voor vrijheid te gunnen?

Aan die discussie moest ik terugdenken naar aanleiding van het boekje dat emerituspredikant Piet Schelling schreef over omgaan met verscheidenheid in de gemeente. Alleen al de titel vind ik heel inspirerend: 'Mijn gelijk en ons geluk'. Samen leven in een gemeente, in een gemeenschap, is altijd een kwestie van geven en nemen. "Leven in de gemeenschap is ontvangen, in en door de ander. Leven in de gemeenschap is geven, aan de ander. Leven in gemeenschap is evengoed inleveren van je opvattingen om daarmee de gemeenschap te dienen." (Pag. 20) Terugkomende vraag in het boekje is: hoeveel zijn we bereid in te leveren ten bate van het grotere geheel.

In de kerk is die vraag relevant. Vaak staat ons het visioen voor ogen van een gemeenschap waar mensen eensgezind Gods lof verkondigen. De kerk zou een eenheid moeten zijn! Dat is natuurlijk prachtig, maar het is evengoed Bijbels om elk mens ruimte te gunnen voor eigenheid. Eenheid én verscheidenheid! Volgens Piet Schelling zijn het geen tegenpolen, maar twee kanten van verbondenheid.

Om terug te komen op het voorbeeld waar ik mee begon: wanneer je je verbonden voelt met je burens en je wilt de relatie graag goed houden, dan zal je niet zo snel de radio op vol volume zetten in de tuin. Dat zou immers je verbondenheid met de burens kapot kunnen maken. Maar ruimte voor verscheidenheid is er ook. Je kan bijvoorbeeld ook een koptelefoon gebruiken.

Omgaan met verscheidenheid begint bij het erkennen en benoemen van verbondenheid. Ondanks verschillen voelen we ons als mensen met elkaar verbonden. Individuele verschillen tussen mensen kunnen groot zijn. Soms zo groot dat er spanning ontstaat. Dan kan het helpen toch te zoeken naar wat mensen wél verbindt. In de kerk kunnen we zeggen dat het geloof ons bindt. Het vertrouwen dat God mensen liefheeft.

'Kernen van geloof' noemt Schelling dat. Geloofsaspecten waarin we elkaar allemaal kunnen vinden. Hij geeft enkele voorbeelden. Gods liefde: Jezus vat de wet samen als: Heb de Eeuwige lief met heel je hart, heel je ziel, heel je verstand, heel je kracht. En je naaste zoals jezelf. De liefde van God voor mensen, en als afgeleide de liefde van mensen voor God en voor elkaar, is een belangrijk kernpunt waarin we elkaar kunnen vinden. Een ander mogelijk kernpunt is ontmoeting. Ontmoeting met God, met jezelf, met mensen binnen de gemeente, met mensen in de samenleving, met de schepping. (p. 31).

Vanuit zijn eigen ervaring noemt Schelling diverse praktische voorbeelden van grote diversiteit binnen gemeenten en van conflicten die daaruit voort kunnen komen. Maar ook van mogelijkheden om dit soort conflicten te boven te komen. In het kort komt dat vooral neer op besef van verbondenheid en op bereidheid tot dialoog. Door met elkaar in gesprek te gaan, leer je elkaar begrijpen. En op het moment dat je begrip hebt voor de ander, zal je die minder snel veroordelen om zijn of haar anders-zijn.

Inspirerend vind ik de vele Bijbelse lijnen die Schelling trekt. In een hoofdstukje over de rijkdom van verscheidenheid, gaat hij in op Bijbelse beeldtaal. Er zijn vele beelden te vinden die de samenhang laten zien tussen eenheid en verscheidenheid. Het beeld van het huis bijvoorbeeld: één huis met vele kamers. En de deur staat wijd open. Een bekend beeld is dat van het lichaam. Christus is het hoofd en de gelovigen vormen samen het lichaam, waarbij elk lichaamsdeel een belangrijke functie heeft. Dan is er natuurlijk het beeld van de kudde

en het beeld van de wijnstok met zijn ranken. Maar ook van de tafel. Samen eten is vrijwel altijd verbindend. Allemaal inspirerende beelden die helpen om elkaar in ieders eigenheid te aanvaarden en samen gemeenschap te zijn. Waar het om gaat is dat mensen bereid zijn te luisteren en elkaar ruimte te geven.

Op papier klinkt het allemaal prachtig harmonieus. In de praktijk kan het behoorlijk lastig zijn wanneer je tegenover iemand komt te staan met opvattingen die diametraal tegenover de jouwe staan. De insteek van Piet Schelling kan misschien helpen om dan toch te proberen naar die ander te luisteren en de zoeken naar verbondenheid. Zo hoeft 'mijn gelijk' 'ons geluk' niet in de weg te staan.

Bron: Piet Schelling, Mijn gelijk en ons geluk Omgaan met verscheidenheid in de gemeente, Zoetermeer, 2012.

Eén in de veelheid (Tekst: Piet Schelling, Melodie: 'Ode an die Freude' van Beethoven)

Samen zoeken wij naar woorden om geloven te verstaan.
Samen vormen wij akkoorden die Gods grootheid op doen gaan.
Liefde, vrede en vertrouwen vinden wij van groot belang.
Daarmee mogen wij gaan bouwen aan een kerk met samenhang.

Samen laten wij het horen dat de Heer ons samenbindt.
Door zijn naam zijn wij herboren en door hem aanvaard, bemind.
Ruimte, eerbied, gastvrij leven staan heel hoog in ons blazen.
Al die woorden staan geschreven in de Schrift, om ze te doen.

God heeft ieder mens geroepen om te leven tot zijn eer.
Dwars door alle mensengroepen roept Hij op tot ommekeer:
'Wees bewogen, schep verbinding, toon respect aan jong en oud,
stel je open, zoek ontmoeting, wees een licht en zoutend zout.